

ואתחז תרגום

עיונים בתרגום אונקלוס

גיליון מס' 23

מיכאל שלום הלוי דינר

פרשת ויקרא

קדמי מקדשא. ואפשר שרש"י גם כאן יפרש קרבן לשם ה', שזה מדיני הלשמה להקריב קרבן לשם ה' כדאיתא **בגמ'** (זבחים מו:).

פ"א פ"ג. **לרצנו לפני ה'**. ת"א לרעה ליה קדם ה'. **ברש"י** כתב עד שיאמר רוצה אני וכן איתא בתו"כ **ובגמ'** (קידושין נ.), דהיינו שצריך את הרצון של המקריב. אולם לאונקלוס הכוונה שיהיה לרצון לפני ה', וכדוגמת הפסוק לקמן (כ"ב ב) כל אשר מום בו לא תקריבו כי לא לרצון יהיה לכם. וכן כתב בספר מרפא לשון, ודייק כן מזה שלא תירגם לרעותיה קדם ה'.

פ"א פ"ד. **וסמך ידו על ראש העלה**. ת"א ויסמוך ידיה וכו'. תירגם ידו לשון יחיד כלשון הפסוק **ובגמרא** (מנחות צג:) יש דרשא שכל מקום שכתוב ידו בסמיכה הכוונה שני ידיו. והעירו א"כ מדוע התרגום לא תירגם 'ידוהי' כמש"כ על הפסוק ויוסף ישית ידו על עינך (בראשית מו ד) ועה"פ והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל (שמות יז יא) שתירגם שם 'ידוהי'.

פ"א פי"א. **אל מקום הדשן**. ת"א לאתר דמוקדין קיטמא וכן הוא **בתרגום יונתן**. ותיבת 'דמוקדין' אין לה הבנה שהרי לא שורפים דשן. ואולי צ"ל 'דמוקדים' ור"ל שקדם שם דשן וכמש"כ רש"י מקום שנותנים שם תרומת הדשן בכל יום. (כ"ב

פ"א פ"א. **וידבר ה' אליו**. כתב רש"י בוי"ג מקומות יש מיעוט 'אליו' היינו למשה ולא לאהרן, ללמדך שמה שכתוב בכמה מקומות וידבר ה' אל משה ואל אהרן היינו למשה שיאמר לאהרן. ונראה **שאונקלוס** חולק ע"ז כי בכל מקום שכתוב אל משה ואל אהרן תירגם עם משה 'ועם' אהרן מלבד להלן בפרשת מאכלות אסורות (פי"א פ"א) שתירגם שם עם משה ולאהרן. ויש לומר כי בכל מקום ה' שכתוב אל משה ואל אהרן דיבר גם עם אהרן חוץ מאותו פרשה של מאכלות אסורות שאמר למשה שיגיד לאהרן ולכן כתב שם אונקלוס לאהרן. והטעם משום שבכל המקומות שכתוב אל אהרן זה בדברים שנוגעים לשבט הכהונה כגון דיני נגעים ומתנות כהונה ודגלים של שבט לוי שם דיבר הקב"ה גם עם אהרן בעצמו וכפשטות הפסוקים, מלבד בדין בהמות טהורות וטמאות שאי"ז נוגע דוקא לכהנים שם כוונת הפסוק שה' דיבר עם משה שיגיד לאהרן.

פ"א פ"ב. **קרבן לה'**. ת"א קרבנא קדם ה', היינו שמקריב לפני ה'. כע"ז תירגם ג"כ עה"פ ושבתה הארץ שבת לה' (לקמן כה ב) קדם ה'. **ורש"י** שם כתב לשם ה'. וכן עה"פ ויקחו לי תרומה (שמות כה ב) ועה"פ ועשו לי מקדש (שם ח) כתב רש"י לי לשמי והתרגום כתב ויעבדון

בספר **לשון חכמים** להג"ר שמואל וואלצבער
צ"ל אב"ד יארסלב). ויש גורסים דמושדין
קיטמא למקום שזורקים את הדשן. וכמובן
שאי"ז שפך הדשן, שהיה מחוץ למחנה. ולא
נהירא מדוע נקט בלשון זריקה ולא בלשון הנחה.
פ"ב פ"ד. **חלות מצת וגו' ורקימי מצות.** ת"א
גריצן פטירין וכו' ואספוגין פטירין.

מה שתירגם מצות הראשון 'פטירין' לשון יחיד
ומצות השני 'פטירין' לשון רבים, צ"ב. (ועוד יש
לדקדק בלשון הפסוק ש'מצת' קמא חסר ו"ו
'ומצות' שני מלא).

פ"ב פכ"ה. **ונתן על קרנת המזבח. בגמרא**
(זבחים לז:): נחלקו בית שמאי ובית הלל האם
קרנות לשון רבים או לשון יחיד, ונפק"מ האם
בחטאת מעכב ב' מתנות או רק מתנה אחת.
וראיתי שכתבו שי"ל שנחלקו בזה התרגומים
שבתרגום ירושלמי מתרגם 'קרנוהי' לשון רבים
ואילו **תרגום אונקלוס ותרגום יונתן** מתרגמים
'קרנת' לשון יחיד.

פ"ג פ"א. **ואם זבח שלמים קרבנו.** ת"א ואם
נכסת קדשיא. התרגום קורא לשלמים קדשים
וצ"ב. ואולי מכיון שזה נאכל לבעלים, רצה
אונקלוס שלא יראה כשחיטת חולין. ועי' מש"כ
להלן (יז ה). עוד צ"ע שבכל מקום שכתוב
שלמים ת"א 'נכסת' קודשיא גם כשלא מוזכר
'זבח' בתורה. וכתב **השפת אמת** (זבחים ד.)
שהיות שיש כמה פעמים בתורה שכתוב 'זבח
השלמים' כגון כאן ואילו אצל שאר קרבנות לא

כתוב כך לכן סובר התרגום שכך שם הקרבן זבח
השלמים, ואף בגמ' שם יש ס"ד כזה שכך שם
הקרבן ודוחה זאת הגמ' עיי"ש.

פ"ג פ"ד. **ואת היתרת על הכבד על הכליות**
יסירנה. ת"א וית חצרא דעל כבדא על כוליתא
יעדינה. חילק התרגום בין 'על' של הכבד ל'על'
של הכליות, שעל הכבד תירגם דעל כבדא והיינו
שלא מקטיר את הכבד עצמו אלא את היותרת
שעל הכבד, ועל הכליות תירגם על כלומר
שמעלה גם את הכליות ועליהן את החלבים.

פ"ג פ"ט. **לעמת העצה יסירנה.** ת"א לקבל
'שדרתא' יעדינה, שהעצה היא השדרה. וכתב
המלבי"ם שלתרגום מקטיר את האליה בלי
השדרה כלל כלשון הפסוק לעומת העצה
יסירנה, אבל **בגמ'** (חולין יא.) איתא שהעצה הוא
הכליות היועצות, וגם מבואר בגמ' שמסיר חלק
מהשדרה מה שכנגד הכליות. והינו שנחלקו
בתרתי גם מהו העצה האם שדרה או כליות. וגם
האם מוריד את האליה בלי השדרה או מעט
מהשדרה.

פ"ה פכ"ד. **ביום אשמתו.** ת"א ביומא דחובתיה.
תרגם אשם לשון חובה, לא לשון קרבן אשם, כי
הפסוק לא מתכוון לקרבן אשם ולא כתוב בתורה
'אשמו' אלא אשמתו לשון חטא ואשמה. אולם
צ"ב מה פירוש 'יום' חובתו הרי לא עסקינן ביום
שחטא אלא ביום שמביא כפרתו. וביאר
המלבי"ם שהחויב קרבן חל ביום שחטא ומשלם
לפי השווי שהיה אז.

לע"נ מרת תרצה בת ר' אליהו הכהן ע"ה
ולע"נ מרת רינה ע"ה בת ר' שמעון יהודה שיבדלחט"א

להערות, הוספות ותרומות, ולקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות בכתובת
vt0533180131@gmail.com